Legislativa pro školní metodiky prevence

(aktualizováno k 29. 12. 2025)

https://www.zakonyprolidi.cz/

Materiál vznikl jako aktivita projektu podpořeného MŠMT v rámci Výzvy pro podávání žádostí na aktivity v oblasti PPRCH a podpory duševního zdraví ve školách a školských zařízeních pro rok 2025.

Obsah

Přehled základní legislativy 1

Školský zákon - Zákon o předškolním, základním, středním a vyšším odborném a jiném vzdělávání 1

Navazující právní předpisy – vyhlášky 4

Metodické pokyny a doporučení 7

Další související právní dokumenty 8

Strategie k primární prevenci 15

Souhrn 16

Přehled základní legislativy

Úmluva o právech dítěte vyhlášeno ve Sbírce zákonů č. 104/1991
Postavení Úmluvy o právech dítěte v právním řádu ČR je dáno článkem **10 ústavního zákona č. 1/1993 Sb. Ústavy ČR**

Mezinárodní smlouvy o lidských právech a svobodách ČR ratifikované a vyhlášené na našem území, obecně závazné mají přednost před zákonem.
Postavení a ochrana dítěte upravuje i ústavní zákon č. **2/1993 Sb.** Listina základních práva a svobod, která je součástí ústavního pořádku ČR.

Z čeho vycházíme?

Především ze Školského zákona č. 561/2004 a dalších předpisů na to navazujících či souvisejících

561/2004 Sb. - Školský zákon
Zákon o předškolním, základním, středním a vyšším odborném a jiném vzdělávání

Co nás zajímá:

Práva žáků, studentů a zákon. zástup. dětí a nezletilých žáků
§ 21
Odst. (1) Žáci a studenti mají právo: na vzdělávání, informace o výsledcích atd.
Odst. (3) Na informace podle odstavce (1) mají právo i zákonní zástupci

Povinnosti žáků, studentů, zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků
§ 22
Odst. (1) Žáci jsou povinni
a) řádně docházet do školy a vzdělávat se,
b) dodržovat školní řád a vnitřní řád a předpisy a pokyny školy a školských zařízeních k ochraně zdraví a bezpečnosti, s nimiž byli seznámeni,
c) plnit pokyny pedagogických pracovníků škol a školských zařízení vydané v souladu s právními předpisy a školním a vnitřním řádem.

odst. (3) Zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků jsou povinni
c) Informovat školu a školských zařízení o změně zdravotní způsobilosti, zdravot. obtížích žáka nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít závažný vliv na průběh na vzdělávání.

Práva pedagogických pracovníků
§ 22a
Pedagogičtí pracovníci mají při výkonu své pedagogické činnosti právo
a) na zajištění podmínek potřebných pro výkon jejich pedagogické činnosti, zejména na ochranu před fyzickým násilím nebo psychickým nátlakem ze strany dětí, žáků, studentů nebo zákonných zástupců dětí a žáků a dalších osob, které jsou v přímém kontaktu s pedagogickým pracovníkem ve škole,
b) aby nebylo do jejich přímé pedagogické činnosti zasahováno v rozporu s právními předpisy,
c) na využívání metod, forem a prostředků dle vlastního uvážení v souladu se zásadami a cíli vzdělávání při přímé vyučovací, výchovné, speciálně-pedagogické a pedagogicko-psychologické činnosti,
d) volit a být voleni do školské rady,
e) na objektivní hodnocení své pedagogické činnosti.

Povinnosti pedagogických pracovníků
§ 22b
Pedagogický pracovník je povinen
a) vykonávat pedagogickou činnost v souladu se zásadami a cíli vzdělávání,
b) chránit a respektovat práva dítěte, žáka nebo studenta,
c) chránit bezpečí a zdraví dítěte, žáka a studenta a předcházet všem formám rizikového chování ve školách a školských zařízeních,
d) svým přístupem k výchově a vzdělávání vytvářet pozitivní a bezpečné klima ve školním prostředí a podporovat jeho rozvoj,
e) zachovávat mlčenlivost a chránit před zneužitím osobní údaje, informace o zdravotním stavu dětí, žáků a studentů a výsledky poradenské pomoci školského poradenského zařízení a školního poradenského pracoviště, s nimiž přišel do styku,
f) poskytovat dítěti, žáku, studentovi nebo zákonnému zástupci nezletilého dítěte nebo žáka informace spojené s výchovou a vzděláváním.

Bezpečnost a ochrana zdraví ve školách
§ 29
Odst. (1) Školy a školská zařízení jsou při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování škol. služeb povinny přihlížet k základním fyziolog. potřebám dětí, žáků a studentů a vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku sociál. patolog. jevů.

Odst. (2) Školy a školská zařízení zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků, a studentů při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb a poskytují žákům a studentům nezbytné informace k zajištění bezpečí a ochrany zdraví.

§ 30 školní řád, vnitřní řád a stipendijní řád
Odst. (1) Ředitel školy vydá školní řád; ředitel školského zařízení vnitřní řád. Školní řád a vnitřní řád upravuje
a) podrobnosti k výkonu práv a povinností dětí, žáků, studentů a jejich zákonných zástupců ve škole nebo školském zařízení a podrobnosti o pravidlech vzájemných vztahů se zaměstnanci ve škole nebo školském zařízení,
b) provoz a vnitřní režim školy nebo školského zařízení,

c) podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků nebo studentů a jejich ochrany před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí,
d) podmínky zacházení s majetkem školy nebo školského zařízení ze strany dětí, žáků a studentů.
(2) Školní řád obsahuje také pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků a studentů.

(3) Školní řád nebo vnitřní řád může omezit nebo zakázat používání mobilních telefonů nebo jiných elektronických zařízení dětmi, žáky nebo studenty, s výjimkou jejich používání v nezbytném rozsahu ze zdravotních důvodů. (účinné od 11. 7. 2020)

(4) Školní řád nebo vnitřní řád zveřejní ředitel na přístupném místě ve škole nebo školském zařízení, prokazatelným způsobem s ním seznámí zaměstnance, žáky a studenty školy nebo školského zařízení a informuje o jeho vydání a obsahu zákonné zástupce nezletilých dětí a žáků.
(5) Ředitel střední nebo vyšší odborné školy může se souhlasem zřizovatele vydat stipendijní řád, podle něhož lze žákům a studentům poskytovat prospěchové stipendium.
(6) Ředitel střední nebo vyšší odborné školy může se souhlasem zřizovatele vystupovat jako zprostředkovatel smlouvy mezi žákem nebo studentem starším 15 let na jedné straně a právnickou či fyzickou osobou na druhé straně, ve které se za sjednaných podmínek právnická či fyzická osoba zaváže poskytovat žákovi či studentovi příspěvek na výuku či studium a žák či student se zaváže po ukončení výuky či studia uzavřít s určenou právnickou či fyzickou osobou pracovní poměr související s oborem jeho výuky či studia, a v tomto pracovním poměru setrvat po sjednanou dobu, nebo vrátit poskytnuté příspěvky52). Žák střední školy, který dovršil patnáct let a ukončil povinnou školní docházku, se může zavázat smlouvou podle věty první; smlouva podle věty první uzavřená nezletilým žákem je neplatná, jestliže k jejímu uzavření nedal souhlas zákonný zástupce žáka.

Výchovná opatření
§ 31
Odst. (1)
(1) Výchovnými opatřeními jsou pochvaly nebo jiná ocenění a kázeňská opatření. Kázeňským opatřením je podmíněné vyloučení žáka nebo studenta ze školy nebo školského zařízení, vyloučení žáka nebo studenta ze školy nebo školského zařízení, a další kázeňská opatření, která nemají právní důsledky pro žáka nebo studenta. Pochvaly, jiná ocenění a další kázeňská opatření může udělit či uložit ředitel školy nebo školského zařízení nebo třídní učitel. Ministerstvo stanoví prováděcím právním předpisem druhy dalších kázeňských opatření a podmínky pro udělování a ukládání těchto dalších kázeňských opatření a pochval nebo jiných ocenění.

(2) Ředitel školy nebo školského zařízení může v případě závažného zaviněného porušení povinností stanovených tímto zákonem nebo školním nebo vnitřním řádem rozhodnout o podmíněném vyloučení nebo o vyloučení žáka nebo studenta ze školy nebo školského zařízení. V případě zvláště závažného zaviněného porušení povinností stanovených tímto zákonem ředitel vyloučí žáka nebo studenta ze školy nebo školského zařízení. To neplatí pro zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a zařízení pro preventivně výchovnou péči podle zákona upravujícího ústavní a ochrannou výchovu a preventivně výchovnou péči. V rozhodnutí o podmíněném vyloučení stanoví ředitel školy nebo školského zařízení zkušební lhůtu, a to nejdéle na dobu jednoho roku. Dopustí-li se žák nebo student v průběhu zkušební lhůty dalšího zaviněného porušení povinností stanovených tímto zákonem nebo školním nebo vnitřním řádem, může ředitel školy nebo školského zařízení rozhodnout o jeho vyloučení. Žáka lze podmíněně vyloučit nebo vyloučit ze školy pouze v případě, že splnil povinnou školní docházku.
(3) Zvláště hrubé opakované slovní a úmyslné fyzické útoky žáka nebo studenta vůči zaměstnancům školy nebo školského zařízení nebo vůči ostatním žákům nebo studentům se považují za zvláště závažné zaviněné porušení povinností stanovených tímto zákonem.

(4) O podmíněném vyloučení nebo o vyloučení žáka či studenta rozhodne ředitel školy nebo školského zařízení do dvou měsíců ode dne, kdy se o provinění žáka nebo studenta dozvěděl, nejpozději však do jednoho roku ode dne, kdy se žák nebo student provinění dopustil, s výjimkou případu, kdy provinění je klasifikováno jako trestný čin podle zvláštního právního předpisu. O svém rozhodnutí informuje ředitel pedagogickou radu. Žák nebo student přestává být žákem nebo studentem školy nebo školského zařízení dnem následujícím po dni nabytí právní moci rozhodnutí o vyloučení, nestanoví-li toto rozhodnutí den pozdější.

(5) Dopustí-li se žák nebo student jednání podle odstavce 3, oznámí ředitel školy nebo školského zařízení tuto skutečnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí, jde-li o nezletilého, a státnímu zastupitelství do následujícího pracovního dne poté, co se o tom dozvěděl.

PŘESTUPKY
§ 182a
(1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že
a) jako zákonný zástupce
1. nepřihlásí dítě k zápisu k povinné školní docházce podle § 36 odst. 4,
2. nepřihlásí dítě k povinnému předškolnímu vzdělávání podle § 34a odst. 2,
3. zanedbává péči o povinnou školní docházku žáka nebo o povinné předškolní vzdělávání dítěte,
b) jako osoba, která přišla do styku s informacemi veřejně nepřístupnými, poruší povinnost mlčenlivosti o informacích veřejně nepřístupných podle § 80b odst. 4, nebo
c) jako osoba odpovědná za přijetí nebo splnění opatření k odstranění nedostatků zjištěných při inspekční činnosti podle § 174 odst. 2 písm. b), c) a d) ve lhůtě stanovené Českou školní inspekcí tato opatření nepřijme nebo je nesplní.
(2) Za přestupek podle odstavce 1 písm. a) lze uložit pokutu až do 5 000 Kč. Za přestupek podle odstavce 1 písm. b) lze uložit pokutu až do 500 000 Kč. Za přestupek podle odstavce 1 písm. c) lze uložit pokutu až do 50 000 Kč.
(3) Přestupky podle odstavce 1 písm. b) v prvním stupni projednává ministerstvo.
(4) Přestupky podle odstavce 1 písm. c) v prvním stupni projednává Česká školní inspekce. Pokuty za tyto přestupky vybírá a vymáhá Česká školní inspekce.

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Metodik prevence v pedagogické psychologické poradně jako pedagogický pracovník, jeho činnost pak upravuje příloha č.4. IV – vyhlášky 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

Navazující právní předpisy - vyhlášky

Zásadní vyhláška k prevenci - 72/2005 Sb. - Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních**, vyhláška č. 197/2016 Sb., s účinností od 1. 9. 2016**

Účel poradenských služeb (§ 2, písm. d) kromě jiných činností se jedná o:
prevenci a řešení vzdělávacích a výchovných obtíží, prevenci různých forem rizikového chování a dalších problémů souvisejících se vzděláváním a s motivací k překonávání problémových situací.

Poradna § 5:
Odst. (1) Poradna poskytuje služby pedagogicko-psychologického a speciálně pedagogického poradenství a pedagogicko-psychologickou pomoc při výchově a vzdělávání žáků.

Odst. (3) Poradna (kromě jiného):
i) poskytuje metodickou podporu škole a školskému zařízení při poskytování poradenských služeb a podpůrných opatření,
l) prostřednictvím metodika prevence zajišťuje prevenci rizikového chování, realizaci preventivních opatření a koordinaci školních metodiků prevence.

§7 (1) ředitel základní, střední a vyšší odborné školy zabezpečuje poskytování poradenských služeb ve škole **školním poradenským pracovištěm**, ve kterém působí zpravidla výchovný poradce a ŠMP, kteří spolupracují zejména s třídními učiteli, učiteli výchov, případně s dalšími pedagogickými pracovníky školy. Poskytování poradenských služeb ve škole může být zajišťováno i školním psychologem nebo školním speciálním pedagogem…

§7 (2) ve škole jsou zajišťovány poradenské služby v rozsahu odpovídajícím počtu a vzdělávacím potřebám žáků školy zaměřené zejména na:

a) poskytování podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami,
b) sledování a vyhodnocování účinnosti zvolených podpůrných opatření,
c) prevenci školní neúspěšnosti,
d) kariérové poradenství spojující vzdělávací, informační a poradenskou podporu k vhodné volbě vzdělávací cesty a pozdějšímu profesnímu uplatnění,
e) podporu vzdělávání a sociálního začleňování žáků z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami,
f) podporu vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných,
g) průběžnou a dlouhodobou péči o žáky s výchovnými či vzdělávacími obtížemi a vytváření příznivého sociálního klimatu pro přijímání kulturních a jiných odlišností ve škole a školském zařízení,
h) včasnou intervenci při aktuálních problémech u jednotlivých žáků a třídních kolektivů
i) předcházení všem formám rizikového chování včetně různých forem šikany a diskriminace,
j) průběžné vyhodnocování účinnosti preventivních programů uskutečňovaných školou,
k) metodickou podporu učitelům při použití psychologických a speciálně pedagogických postupů ve vzdělávací činnosti školy,
l) spolupráci a komunikaci mezi školou a zákonnými zástupci,
m) spolupráci školy při poskytování poradenských služeb se školskými poradenskými zařízeními.

§ 7 (3)
Škola zpracovává a uskutečňuje **program poradenských služeb ve škole**, který zahrnuje popis a vymezení rozsahu činností pedagogických pracovníků uvedených v odstavci 1, preventivní program školy včetně strategie předcházení školní neúspěšnosti, šikaně a dalším projevům rizikového chování.

Příloha č. 3 Standardní činnosti školy

- ✓ Standardní činnosti výchovného poradce
- ✓ Standardní činnosti školného metodika prevence

I. Metodické a koordinační činnosti

1. Koordinace tvorby, kontrola, evaluace a participace při realizaci minimálního preventivního programu školy.
2. Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, rasismu a xenofobie, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších projevů rizikového chování.
3. Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování. Vyhledávání a nastavení vhodné podpory směřující k odstranění rizikového chování.
4. Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování.
5. Individuální a skupinová práce se žáky a studenty s obtížemi v adaptaci, se sociálně-vztahovými problémy, s rizikovým chováním a problémy, které negativně ovlivňují jejich vzdělávání.
6. Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasizmu, xenofobie a dalších jevů, které souvisejí s přijímáním odlišnosti.
7. Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence rizikového chování, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími odbornými pracovišti, zařízeními a institucemi, které působí v oblasti prevence rizikového chování.
8. Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikového chování.
9. Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence rizikového chování v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.
10. Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.

II. Informační činnosti

1. Zajišťování a předávání odborných informací o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.
2. Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.
3. Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování, zejména orgánů státní správy a samosprávy, středisek výchovné péče, poskytovatelů sociálních služeb, zdravotnických zařízení, Policie České republiky, orgánů sociálně-právní ochrany dětí, nestátních organizací působící v oblasti prevence, center krizové intervence a dalších zařízení, institucí a jednotlivých odborníků.
4. Předávání informací a zpráv o realizovaných preventivních programech zákonným zástupcům, pedagogickým pracovníkům školy a školskému poradenskému zařízení.
5. Vedení dokumentace, evidence a administrativa související se standardními činnostmi v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů a předávání informací o realizovaných preventivních programech školy pro potřeby zpracování analýz, statistik a krajských plánů prevence.

III. Poradenské činnosti

1. Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy rizikového chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště ve spolupráci s třídními učiteli.
2. Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikového chování u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj rizikového chování ve škole.
3. Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

- ✓ Standardní činnosti školního psychologa
- ✓ Standardní činnosti speciálního pedagoga

Vyhláška č. 27/2016 Sb. - Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných – s účinností od 1. 9. 2016 - cílem je vytváření rovných podmínek a příležitostí ve vzdělávání - nahrazuje Vyhlášku č. 73/2005 Sb.

Vyhláška k plnění školní povinné docházky
256/2012 Sb. - Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění vyhlášky č. 454/2006 Sb.

§ 15 odst. (1) - Při použití **klasifikace** se chování žáka ve škole a na akcích pořádaných školou hodnotí na vysvědčení stupni:
a) 1- velmi dobré,
b) 2- uspokojivé,
c) 3- neuspokojivé.

§ 17
Odst. (3) - při porušení povinností stanovených školním řádem lze podle závažnosti tohoto porušení žákovi uložit:
a) napomenutí třídního učitele
b) důtka třídního učitele
c) důtka ředitele školy (uložení pouze po projednání na pedag. radě

Vyhláška č. 458/2005 Sb. - Vyhláška, kterou se upravují podrobnosti o organizaci výchovně vzdělávací péče ve střediscích výchovné péče**.**

Vyhláška č. 438/2006 Sb. - Vyhláška, kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních

Specializační příplatek

Prevence rizikového chování je považována za specializační činnost a za ten přísluší specializační příplatek. Legislativa očekává, že výkon funkce provádí ten, který absolvoval specializační studium.

Zákon č. 317/2005 Sb. - Vyhláška o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků
§ 9 Studium k výkonu specializovaných činností
1) Studiem získává jeho absolvent další kvalifikační předpoklady pro výkon specializovaných činností, kterými jsou:
a) koordinace v oblasti informačních a komunikačních technologií,
b) tvorba a následná koordinace školních vzdělávacích programů a vzdělávacích programů vyšších odborných škol,
c) prevence sociálně patologických jevů,
d) specializovaná činnost v oblasti environmentální výchovy,
e) specializovaná činnost speciálního pedagoga v oblasti školské logopedie, nebo
f) specializovaná činnost v oblasti prostorové orientace zrakově postižených.
(2) Studium v délce trvání nejméně 250 vyučovacích hodin se ukončuje obhajobou závěrečné písemné práce a závěrečnou zkouškou před komisí. Po jejím úspěšném složení získává absolvent osvědčení.

Zákon č. 262/2006 Sb. - Zákoník práce
§ 133 Specializační příplatek pedagogického pracovníka
Pedagogickému pracovníkovi, který vedle přímé pedagogické činnosti vykonává také specializované činnosti, k jejichž výkonu jsou nezbytné další kvalifikační předpoklady, se poskytuje příplatek ve výši 1 000 až 2 000 Kč měsíčně.

METODICKÉ POKYNY

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve škole a školských zařízeních MŠMT ČR č.j.: 21 291/2010-28 od. 1. 11. 2010

přílohy upravované revidované, které se věnují jednotlivým typům rizikového chování. Zpracovány oborníky z praxe

1) Návykové látky – drogy (revize 2018)
2) Rizikové chování v dopravě
3) Poruchy příjmu potravy (revize 2023)
4) Alkohol a děti školního věku (revize 2018)
5) Syndrom týraného dítěte – CAN (revize 2023)
6) Školní šikanování
7) Kyberšikana (revize 2018)
8) Homofobie
9) Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus
10) Vandalismus (revize 2018)
11) Záškoláctví (revize 2018)
12) Krádeže
13) Tabák (revize červen 2022)
14) Krizové situace spojené s ohrožením násilím ve školním prostředí, které přichází z vnějšího i vnitřního prostředí
15) Netolismus
16) Sebepoškozování
17) Nová náboženská hnutí
18) Rizikové sexuální chování
19) Příslušnost k subkulturám
20) Domácí násilí
21) Hazardní hraní
22) Pravidla prevence vzniku problémových žáků u dětí s PAS
23) Psychické krize a duševní zdraví (2023)
24) Prevence sebevražedného jednání (2023)

Další vnitroresortní předpisy a dokumenty

- **Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních**, č. j.: MSMT 21149/2016
- **Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance**,
  č.j. 14 423/1999-22 (Věstník MŠMT sešit 5/1999)
- **Metodické doporučení k prevenci a postihu záškoláctví a omlouvání žáků z vyučování** č.j.: 780/2024-1
- **Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT**, č.j. 37 014/2005-25
- **Metodické doporučení k bezpečnosti žáků a studentů ve školách a školských zařízeních: Minimální standard bezpečnosti**, č.j.: 1981/5015-1
- **Metodické doporučení pro práci s Individuálním výchovným programem v rámci řešení rizikového chování žáků**, č.j. MSMT-43301/2013
- **Metodické doporučení ke zřízení funkce asistenta pedagoga,** Čj.: MSMT-7502/2015
- **Metodické doporučení pro školy a školská zařízení spolupráce škol a školských zařízení s PČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality páchané na dětech a mládeži** č.j. 6167/2025-1
- **Pomůcka pro ředitele škol při tvorbě školního řádu**., č.j.MSMT-10862/2015
- **Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu**, č.j.: 11 691/2004-24
- **Metodický pokyn k upřesňující podmínky činnosti středisek výchovné péče**, č.j.MSMT-7742007-24
- **Nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků**, ve znění pozdějších předpisů, ve znění nařízení vlády č. 239/2015 Sb.

Metodický pokyn není pro školy – vyjma školy zřízené MŠMT závazný, ale přináší doporučený postup!!!

Další související právní dokumenty

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

§ 1
Sociálně právní ochranou dětí se rozumí zejména
a) ochrana práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu,
b) ochrana oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění,
c) působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny.

§ 6
Sociálně právní ochrana se zaměřuje zejména na děti,
a) jejichž rodiče
1. zemřeli
2. neplní povinnosti plynoucí z rodičovské zodpovědnosti
3. nevykonávají nebo zneužívají práva plynoucí z rodičovské zodpovědnosti
b) které byly svěřeny do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče, pokud tato osoba neplní povinnosti plynoucí ze svěření dítěte do jejich výchovy;
c) které vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že zanedbávají školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy, požívají alkohol nebo jiné návykové látky, jsou ohrožení závislostí, živí se prostitucí, spáchaly trestný čin nebo, jde-li o děti mladší 15-ti let, spáchaly čin, který by byl jinak trestným činem, opakovaně nebo soustavně páchají přestupky nebo jinak ohrožují občanské soužití;

d) které se opakovaně dopouští útěků od rodičů nebo jiných fyz. osob odpovědných za výchovu dítěte,
e) na kterých byl spáchán trestný čin, ohrožující život, zdraví, jejich lidskou důstojnost, mravní život nebo jmění, nebo je podezření ze spáchání takového činu;

Pokud tyto skutečnosti trvají po takovou dobu nebo jsou takové intenzity, že nepříznivě ovlivňují vývoj dětí nebo jsou anebo mohou být příčinou nepříznivého vývoje dětí.

§ 7 (2) každý je **oprávněn** upozornit OSPOD na porušení povinností nebo zneužití práv vyplývajících z rodičovské zodpovědnosti (§6)

§ 8
1)Dítě má právo požádat orgány sociálně-právní ochrany dítěte a zařízení sociálně právní ochrany, státní orgány, kterým podle zvláštních právních předpisů (7) přísluší ochrana práv a oprávněných zájmů dítěte, pověřené osoby, školy a školská zařízení a zdravotnická zařízení o pomoc při ochraně svého života a dalších svých práv, tyto orgány, právnické a fyzické osoby a pověřené osoby jsou povinny poskytnout dítěti odpovídající pomoc.
Dítě má právo požádat o pomoc i bez vědomí rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte.

§ 10 (1) Obecní úřad je povinen
a) Vyhledávat děti uvedené v § 6
b) Působit na rodiče, aby plnili povinnosti vyplývající z rodičovské zodpovědnosti
c) Projednat s rodiči odstranění nedostatků ve výchově dítěte
d) Projednat s dítětem nedostatky v jeho chování
e) Sledovat, zda na základě kontrolních opatření zamezeno v přístupu dětí do prostředí, které je z hlediska jejich vývoje a výchovy ohrožující.
§ 10 (e) Obecní úřad je povinen
Pořádat případové konference pro řešení konkrétních situací ohrožených dětí a jejich rodin, a to ve spolupráci s rodiči, se zástupci škol a škol. zaříz., Policie ČR, státních zástupců, pracovníků ve zdravot. a dalších odborníků…

§ 10
(4) – státní orgány, pověřené osoby, školy, školská zařízení a zdravotnická zařízení, popřípadě další zařízení určená pro děti jsou povinny oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností skutečnosti, které nasvědčují tomu, že jde o děti uvedené v §6 (1), a to bez zbytečného odkladu po tom, kdy se takové skutečnosti dozví.
§ 57
(1) „zaměstnanci OSPOD jsou povinni zachovat mlčenlivost o osobě, která upozornila OSPOD na skutečnosti (§7)."

Výchovná opatření (vztaženo k soc. legislativě**)**
§ 13
(1) Vyžaduje-li to zájem na řádné výchově dítěte, může obecní úřad obce s rozšířenou působností
a) napomenout vhodným způsobem dítě, rodiče, jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte, popřípadě toho, kdo narušuje řádnou péči o dítě,
b) stanovit nad dítětem dohled a provádět jej za součinnosti školy, popřípadě dalších institucí a osob, které působí zejména v místě bydliště nebo pracoviště dítěte,
c) uložit dítěti, rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte omezení bránící působení škodlivých vlivů na výchovu dítěte, zejména zákaz určitých činností, návštěv určitých míst, akcí nebo zařízení nevhodných vzhledem k osobě dítěte a jeho vývoji, nebo
d) uložit dítěti, rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte povinnost využít odbornou poradenskou pomoc nebo uložit povinnost účastnit se prvního setkání se zapsaným mediátorem v rozsahu 3 hodin nebo terapie; ustanovení § 12 odst. 1 tím není dotčeno.
Neučinil-li tak obecní úřad obce s rozšířenou působností, může o těchto výchovných opatřeních za stejných podmínek rozhodnout soud.

(2) Obecní úřad obce s rozšířenou působností při rozhodování o výchovných opatřeních podle odstavce 1 přihlédne k tomu, že projednávání nedostatků podle § 10 odst. 1 písm. b) až d) nebo uložení povinnosti podle § 12 odst. 1 a 3 nevedlo k nápravě.

(3) Obecní úřad obce s rozšířenou působností může požádat příslušný obecní úřad, aby sledoval, zda jsou dodržována výchovná opatření, o nichž rozhodl.

(4) Obecní úřad obce s rozšířenou působností zruší jím uložené výchovné opatření,
a) jestliže splní svůj účel, nebo
b) jestliže nesplní svůj účel; přitom může rozhodnout o uložení jiného výchovného opatření nebo zvolit jiné vhodné opatření sociálně-právní ochrany,
c) změní-li se poměry; písmeno b) věta za středníkem platí obdobně.

§ 13a
(1) Vyžaduje-li to zájem dítěte a výchovná opatření podle § 13 odst. 1 nevedla k nápravě, může soud dočasně odejmout dítě z péče rodičů nebo jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte; přitom dítěti nařídí nejdéle na 3 měsíce pobyt ve
a) středisku výchovné péče nebo v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, nebo
b) zařízení poskytovatele zdravotních služeb nebo v domově pro osoby se zdravotním postižením.

§ 57
Zaměstnanci v orgánech sociálně-právní ochrany, zaměstnanci kraje zařazení do krajského úřadu, zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu, zaměstnanci obce s rozšířenou působností zařazení do obecního úřadu a zaměstnanci zařízení sociálně-právní ochrany jsou povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, se kterými se při provádění sociálně-právní ochrany nebo v přímé souvislosti s tím seznámili, pokud se v tomto zákoně nestanoví jinak....

Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

(31. 7. 2017) plně nahrazuje zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů.
Zákon č. 59/2023 (15. 2. 2023) **Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů** (řeší nikotin a nikotinové sáčky bez tabáku)

HLAVA II
OMEZENÍ DOSTUPNOSTI TABÁKOVÝCH VÝROBKŮ, KUŘÁCKÝCH POMŮCEK, BYLINNÝCH VÝROBKŮ URČENÝCH KE KOUŘENÍ, ELEKTRONICKÝCH CIGARET A NIKOTINOVÝCH SÁČKŮ BEZ OBSAHU TABÁKU

§ 3
Zákaz prodeje tabákových výrobků, kuřáckých pomůcek, bylinných výrobků určených ke kouření, elektronických cigaret a nikotinových sáčků bez obsahu tabáku
(1) Zakazuje se prodávat tabákové výrobky, kuřácké pomůcky, bylinné výrobky určené ke kouření, elektronické cigarety a nikotinové sáčky bez obsahu tabáku mimo prodejnu specializovanou na prodej tohoto zboží, prodejnu, která je potravinářským podnikem, prodejnu s převažujícím sortimentem denního a jiného periodického tisku, provozovnu stravovacích služeb, ubytovací zařízení, stánek s občerstvením, který má pevnou konstrukci a splňuje podmínky pro provozování potravinářského podniku za účelem provozování stravovacích služeb podle zákona o ochraně veřejného zdraví (dále jen „stánek s občerstvením"), stánek pevné konstrukce s převažujícím sortimentem denního a jiného periodického tisku, stánek specializující se na prodej tohoto zboží umístěný uvnitř stavby určené pro obchod a dopravní prostředek letecké dopravy.
(2) Bez ohledu na ustanovení odstavce 1 se zakazuje prodávat tabákové výrobky, kuřácké pomůcky, bylinné výrobky určené ke kouření, elektronické cigarety a nikotinové sáčky bez obsahu tabáku
a) ve zdravotnickém zařízení a v prostorech souvisejících s jeho provozem,
b) ve škole a školském zařízení,
c) v zařízení sociálně-právní ochrany dětí2), v provozovně, kde je provozována živnost, jejímž předmětem je péče o děti do 3 let, v prostoru, kde je poskytována služba péče o dítě v dětské skupině, nebo v zařízení, kde je uskutečňována mimoškolní výchova a vzdělávání, nezařazeném do rejstříku škol a školských zařízení,
d) na akci určené pro osoby mladší 18 let,
e) v dopravním prostředku určeném pro veřejnou hromadnou dopravu osob, s výjimkou dopravního prostředku letecké dopravy,
f) v prodejně s převažujícím sortimentem zboží určeného pro osoby mladší 18 let.

(3) Zakazuje se prodávat tabákové výrobky, kuřácké pomůcky, bylinné výrobky určené ke kouření, elektronické cigarety a nikotinové sáčky bez obsahu tabáku prostřednictvím prodejního automatu, nelze-li vyloučit prodej těchto výrobků osobě mladší 18 let; za tím účelem musí prodejce prodávající prostřednictvím automatu zajistit ověření věku kupujícího osobou k tomu určenou.
(4) Zakazuje se prodávat nebo podávat tabákové výrobky, bylinné výrobky určené ke kouření, elektronické cigarety a nikotinové sáčky bez obsahu tabáku osobě mladší 18 let. Zakazuje se prodávat kuřácké pomůcky osobě mladší 18 let.

Orientační vyšetření a odborné lékařské vyšetření
§ 20
(1) Orientačnímu vyšetření a odbornému lékařskému vyšetření je povinna se podrobit osoba,
a) u které je důvodné podezření, že pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky vykonává nebo vykonávala činnost, při níž by mohla ohrozit život nebo zdraví svoje nebo jiné osoby nebo poškodit majetek,
b) u které je důvodné podezření, že se požitím alkoholického nápoje nebo jiné návykové látky uvedla do stavu, v němž bezprostředně ohrožuje sebe nebo jinou osobu, majetek nebo veřejný pořádek,
c) u které je důvodné podezření, že přivodila sobě nebo jiné osobě újmu na zdraví anebo způsobila jiné osobě škodu na majetku v souvislosti s požitím alkoholického nápoje nebo jiné návykové látky,
d) která je mladší 18 let a u níž je důvodné podezření, že
1. alkoholický nápoj požila nebo jí byl v rozporu s tímto zákonem prodán nebo podán alkoholický nápoj nebo jí byla konzumace alkoholického nápoje jinak umožněna, nebo
2. jinou návykovou látku užila, nebo jí bylo užití jiné návykové látky umožněno,
e) která je ve výkonu vazby, zabezpečovací detence nebo trestu odnětí svobody, nebo
f) která vykonává ústavní ochranné léčení, anebo ambulantní ochranné léčení protialkoholní nebo protitoxikomanické.
(2) V případě, že povinná osoba podle odstavce 1 orientační vyšetření odmítne nebo takové vyšetření nelze provést nebo úspěšně dokončit, provede se odborné lékařské vyšetření. Pokud odborné lékařské vyšetření osoba odmítne, hledí se na ni, jako by byla pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky.
(3) Spočívá-li orientační vyšetření na ovlivnění alkoholem v dechové zkoušce provedené analyzátorem alkoholu v dechu, který splňuje podmínky stanovené jiným právním předpisem), odborné lékařské vyšetření se neprovede.
(4) Za účelem stanovení krevních hladin alkoholu nebo jiných návykových látek pomocí specifických toxikologických metod se provede toxikologické vyšetření biologického materiálu odebraného v rámci odborného lékařského vyšetření (dále jen „toxikologické vyšetření").

Výzva k orientačnímu vyšetření a k odbornému lékařskému vyšetření
§ 21
(1) Vyzvat osobu podle § 20 odst. 1 ke splnění povinnosti podrobit se orientačnímu vyšetření nebo odbornému lékařskému vyšetření je oprávněn v rámci své působnosti a za podmínek stanovených jinými právními předpisy příslušník Policie České republiky, příslušník Vojenské policie, příslušník nebo občanský zaměstnanec Vězeňské služby, strážník obecní policie nebo osoba pověřená kontrolou podle jiného právního předpisu. Příslušník Policie České republiky a strážník obecní policie je oprávněn vyzvat osobu mladší 18 let podrobit se orientačnímu vyšetření nebo odbornému lékařskému vyšetření za podmínek stanovených v § 20 odst. 1 písm. d).
(2) Vyzvat osobu podle § 20 odst. 1 ke splnění povinnosti podrobit se orientačnímu vyšetření nebo odbornému lékařskému vyšetření je dále oprávněn za podmínek stanovených jinými právními předpisy zaměstnavatel povinné osoby (dále jen "zaměstnavatel") nebo ošetřující lékař povinné osoby.
(3) Má-li být odborné lékařské vyšetření provedeno ve zdravotnickém zařízení, poskytovatele zdravotních služeb a zdravotnické zařízení k provedení vyšetření určí a dopravu vyšetřované osoby do zdravotnického zařízení zajistí ten, kdo tuto osobu k vyšetření podle odstavce 1 nebo 2 vyzval.

§ 22
Osoby provádějící orientační vyšetření a odborné lékařské vyšetření
(1) Orientační vyšetření provádí příslušník Policie České republiky, příslušník Vojenské policie, strážník obecní policie, příslušník nebo občanský zaměstnanec Vězeňské služby, úředník Probační a mediační služby, pracovník zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči12) nebo azylového zařízení, který je k tomu písemně pověřen ředitelem takového zařízení, zaměstnavatel, osoba pověřená kontrolou nebo zdravotnický pracovník.

(2) Odborné lékařské vyšetření provádí poskytovatel zdravotních služeb, který splňuje podmínky pro provedení tohoto vyšetření v rámci jím poskytovaných zdravotních služeb podle zákona o zdravotních službách.
(3) Pokud osoba, která je povinna se podrobit odbornému lékařskému vyšetření, ohrožuje sebe nebo jinou osobu nebo poškozuje majetek poskytovatele zdravotních služeb, může poskytovatel zdravotních služeb požádat o součinnost Policii České republiky, obecní policii a v případě osob ve výkonu vazby, zabezpečovací detence nebo trestu odnětí svobody Vězeňskou službu.

Zákon č. 373/2011 Sb., zákon o specifických zdravotních službách

§ 89b odst. 1 - došlo ke snížení věkové hranice osoby, kterou lze umístit do „záchytky" (do protialkoholní a protitoxikomanické záchytné stanice), na 15 let, dříve mohla být umístěna na záchytku pouze dospělá osoba, nyní může být umístěna i osoba mladistvá.

Žák nebo student, který pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky nekontroluje své chování a tím bezprostředně ohrožuje sebe nebo jinou osobu, majetek nebo veřejný pořádek a tuto hrozbu nelze odvrátit jinak, je povinen se podrobit vyšetření a pobytu v záchytné stanici, včetně nezbytné péče směřující k zabránění ohrožení zdraví bezprostředně souvisejícího s akutní intoxikací, po dobu nezbytně nutnou, avšak kratší než 24 hodin.
Dopravu osoby do záchytné stanice zajistí ten, kdo tuto osobu vyzval k orientačnímu vyšetření nebo odbornému lékařskému vyšetření podle zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek.

Zákon 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích

Elektronické cigarety a náhradní náplně do nich
§ 12h
(2) Výrobce, dovozce, maloobchodní prodejce a distributor elektronických cigaret nebo náhradních náplní do nich jsou povinni způsobem stanoveným prováděcím právním předpisem zajistit na jednotkovém balení a vnějším balení elektronických cigaret nebo náhradních náplní do nich uvedení
a) údajů podle § 12d odst. 1 písm. a) a c); čisté množství může být uvedeno i v ml,
b) seznamu všech složek obsažených ve výrobku,
c) obsahu nikotinu ve výrobku,
d) množství nikotinu v dávce,
e) čísla šarže nebo rovnocenného údaje, který umožní určit místo a dobu výroby,
f) údaje o uchování výrobku mimo dosah osob mladších 18 let a
g) zdravotního varování.

Nikotinové sáčky bez obsahu tabáku
§ 12k
(2) Výrobce, dovozce, maloobchodní prodejce a distributor nikotinových sáčků bez obsahu tabáku jsou povinni způsobem stanoveným prováděcím právním předpisem zajistit na jednotkovém balení uvedení
a) údajů podle § 12d odst. 1 písm. a) až d),
b) seznamu všech složek obsažených ve výrobku,
c) obsahu nikotinu ve výrobku,
d) množství nikotinu v dávce,
e) čísla šarže nebo rovnocenného údaje, který umožní určit místo a dobu výroby,
f) údaje o uchování výrobku mimo dosah osob mladších 18 let a
g) zdravotního varování.

Zákon 89/2012 Sb. - Občanský zákoník (nahradil také zákon o rodině)

Občanský zákoník mění postavení dítěte-nyní je nikoliv pouze objektem, ale již subjektem práva. Soud má proto povinnost u dítěte nad 12 let věku zjišťovat jeho názor na projednávanou věc.
Posilují práva rodičů, školy mají povinnost odpovídat na dotazy ohledně dítěte oběma rodičům/platí to, pokud nebyli zbaveni rodičovských práv nebo jim tato práva nebyla omezena/a to i tehdy, jsou-li rozvedeni nebo nesezdáni.

Část I. – Obecná část
Osobnost člověka – ochrana §81 - §83
Podoba a soukromí §84 - §90

Část II. – Rodinné právo
§ 858 odst. 1 písm. a) Rodičovská odpovědnost zahrnuje povinnosti a práva rodičů, která spočívají v péči o dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví a péči o jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj **bez tělesného trestání, duševního strádání a jiných ponižujících opatření**

§ 865, odst. (1) rodičovská odpovědnost náleží stejně oběma rodičům, leda jí byl zbaven. odst. (2) – rozhodne-li soud o omezení svéprávnosti rodiče, rozhodne zároveň o jeho rodičovské odpovědnosti.

§ 870 Nevykonává-li rodič svoji rodičovskou odpovědnost řádně a vyžaduje-li to zájem dítěte soud jeho rodičovskou odpovědnost omezí, nebo omezí její výkon, a zároveň stavoví rozsah tohoto omezení

§ 871 Odst. (1) Zneužívá-li rodič svoji rodičovskou odpovědnost nebo její výkon, anebo svoji rodičovskou odpovědnost nebo její výkon závažným způsobem zanedbává, soud jej jeho rodičovské odpovědnosti zbaví.
(2) Spáchal-li rodič proti svému dítěti úmyslný trestný čin, nebo použil-li
rodič své dítě, které není trestně odpovědní, ke spáchání trestného činu, nebo
spáchal–li rodič trestný čin jako spolupachatel, návodce, pomocník či organizátor trestného činu spáchaného jeho dítětem soud zvlášť posoudí nejsou-li důvody pro zbavení rodiče jeho odpovědnosti.

§ 876
(1) Rodičovskou odpovědnost vykonávají rodiče ve vzájemné shodě.
(2) Hrozí-li při rozhodování o záležitosti dítěte nebezpečí z prodlení, může jeden z rodičů rozhodnout nebo dát přivolení sám; je ale povinen neprodleně sdělit druhému rodiči, jaký je stav věcí.
(3) Jedná-li jeden z rodičů v záležitosti dítěte sám vůči třetí osobě, která je v dobré víře, má se za to, že jedná se souhlasem druhého rodiče.

Péče o dítě a jeho ochrana
§ 880 odst. (1) Rodičovskou odpovědnost týkající se osoby dítěte vykonávají rodiče způsobem a v míře odpovídající stupni vývoje dítěte.

§ 883 Rodiče a dítě si jsou povinni pomocí, podporou a ohledem na svou důstojnost.

§ 884 odst. (1) Rodiče mají rozhodující úlohu ve výchově dítěte. Rodiče mají být všestranně příkladem svým dětem, zejména pokud se jedná o způsob života a chování v rodině.
odst. (2) Výchovné prostředky lze použít pouze v podobě a míře, která je přiměřená okolnostem neohrožuje zdraví dítěte ani jeho rozvoj a nedotýká se lidské důstojnosti dítěte.

§ 885 Pečuje-li o dítě jen jeden z rodičů, podílí se na péči o dítě a jeho výchově i manžel nebo partner rodiče dítěte, žije-li s dítětem v rodinné domácnosti. To platí i pro toho, kdo s rodičem dítěte žije, aniž s ním uzavřel manželství nebo registrované partnerství, žije-li s dítětem v rodinné domácnosti.

§ 886 odst. (1) Žije-li dítě s rodiči nebo s některým z nich v rodinné domácnosti a je-li o ně řádně pečování, podílí se i ono na péči o chod domácnosti. Tato povinnost dítěte zaniká zároveň s poskytováním výživy rodičů dítěti.
odst. (2) Dítě se podílí na péči o chod rodinné domácnosti vlastní prací, popřípadě peněžitými příspěvky, má-li vlastní příjem anebo oběma způsoby.

§ 890 rodiče jsou povinni si vzájemně sdělit vše podstatné, co se týká dítěte a jeho zájmů.

§ 3021 odst. 1 Domácím násilím se rozumí násilné jednání vůči oběti v jakékoli formě, při kterém zpravidla dochází ke zneužívání moci nebo nerovného postavení a kterým:

a) bylo nebo mělo být neoprávněně zasaženo do její tělesné integrity,

b) bylo nebo mělo být neoprávněně opakovaně nebo vážně zasaženo do její duševní integrity, svobody nebo důstojnosti, zejména v intimní oblasti, do její vážnosti, cti nebo soukromí nebo

c) byla vážně ohrožena nebo narušena její schopnost uspokojovat své základní potřeby nebo základní potřeby členů společné domácnosti.

§ 3021 odst. 2 Obětí domácího násilí může být

a) osoba, která s osobou dopouštějící se domácího násilí žije nebo žila ve společné domácnosti, nebo osoba, jejíž domácnost osoba dopouštějící se domácího násilí opakovaně a dlouhodobě navštěvuje,

b) osoba blízká nebo ten, kdo jí dříve byl, nebo rodič společného dítěte nebo ten, kdo s osobou dopouštějící se domácího násilí vykonává rodičovskou odpovědnost.

Vyhláška č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů, ve znění vyhlášky č. 57/2010 Sb.

§ 1 odst. 1

V knize úrazů se evidují všechny úrazy dětí, žáků a studentů (dále jen „úraz"), ke kterým došlo při činnostech uvedených v § 29 odst. 2 školského zákona, a to nejpozději do konce vyučovacího dne následujícího po dni, kdy se právnická osoba vykonávající činnost školy nebo školského zařízení (dále jen „škola nebo školské zařízení") o úrazu dozví. Pokud lhůta podle věty první uplyne při konání vícedenní akce konané mimo místo, kde se uskutečňuje vzdělávání nebo poskytují školské služby, zapsané v rejstříku škol a školských zařízení, prodlužuje se lhůta do konce vyučovacího dne následujícího po ukončení této akce.

§ 2 odst. 1 písm. c)

Škola nebo školské zařízení musí vyhotovit záznam o úrazu i ze třetího důvodu (první dva důvody – nepřítomnost žáka ve škole a smrtelný úraz), jde-li o „úraz, u kterého je pravděpodobný vznik nároku na náhradu za bolest nebo náhradu za ztížení společenského uplatnění způsobeného tímto úrazem."

Novela zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, z roku 2012 (č. 333/2012) Sb.

218/2003 Sb. - Zákon o soudnictví ve věcech mládeže

§ 1

odst. (1) – zákon upravuje podmínky odpovědnosti mládeže za protiprávní činy uvedené v trestním zákoníku, opatření ukládaná za takové činy, postup, rozhodování a výkon soudnictví ve věcech mládeže

odst. (2) – projednáváním protiprávních činů, kterých se dopustili děti mladší patnácti let a mladiství, se sleduje, aby se na toho, kdo se takového činu dopustil, užilo opatření, které účinně přispěje k tomu, aby se nadále páchání protiprávního činu zdržel a našel si společenské uplatnění odpovídající jeho schopnostem a rozumovému vývoji…

§ 10 – Druhy opatření ukládané mladistvým osobám:

a) Výchovná opatření:

- dohled probačního úředníka
- Probační program
- Výchovné povinnosti
- Výchovná omezení
- Napomenutí s výstrahou

b) Ochranná opatření:

- ochranné léčení
- zabezpečovací detence
- zabrání věci
- zabrání části majetku
- ochranná výchova

c) Trestní opatření:

- obecně prospěšné práce,
- peněžité opatření,
- peněžité opatření s podmíněným odkladem výkonu,
- propadnutí věci,
- zákaz činnosti,
- zákaz držení a chovu zvířat,
- vyhoštění,
- domácí vězení,
- zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,
- odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu (podm. odsouz.),
- odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem,
- odnětí svobody nepodmíněné.

§ 20

Napomenutí s výstrahou

(1) Napomenutím s výstrahou soud pro mládež a v přípravném řízení státní zástupce mladistvému v přítomnosti jeho zákonného zástupce nebo opatrovníka důrazně vytkne protiprávnost jeho činu a upozorní ho na konkrétní důsledky, jež mu hrozí podle tohoto zákona v případě, že by v budoucnu páchal další trestnou činnost.

(2) Je-li to účelné a vhodné, může soud pro mládež a v přípravném řízení státní zástupce při vyslovení napomenutí s výstrahou současně požádat zákonného zástupce, opatrovníka nebo pěstouna mladistvého, jinou osobu, které byl mladistvý svěřen do péče, **školu**, jejímž je mladistvý žákem, nebo **výchovné zařízení**, v němž žije, aby na mladistvého vhodně výchovně působili použitím výchovných prostředků nebo výchovných opatření podle zvláštních právních předpisů; v takovém případě si soud pro mládež a v přípravném řízení státní zástupce předem vyžádá jejich **stanovisko**. Osoby a instituce uvedené ve větě první jsou povinny o použitém výchovném prostředku nebo výchovném opatření a o jeho výsledku **vyrozumět** soud pro mládež nebo státního zástupce.

§ 89c

Povinné právní zastoupení

(1) Dítě mladší patnácti let musí být zastoupeno právním zástupcem již od okamžiku, kdy podává vysvětlení jako dítě, u něhož se zjišťuje a objasňuje, zda spáchalo čin jinak trestný, nebo jsou proti němu jiným než utajovaným způsobem prováděny jiné úkony podle tohoto zákona nebo trestního řádu, včetně úkonů neodkladných a neopakovatelných, ledaže nelze podání vysvětlení nebo provedení jiného úkonu odložit a vyrozumění právního zástupce o něm zajistit.

(2) Dítě mladší patnácti let musí mít právního zástupce do dovršení osmnácti let věku. Považuje-li to

státní zástupce, státní zastupitelství nebo soud pro mládež za vhodné s přihlédnutím k dosaženému stupni rozumové a mravní vyspělosti dítěte mladšího patnácti let a okolnostem případu, musí mít dítě právního zástupce až do dovršení jednadvaceti let věku.

§ 89e

Způsob ustanovení právního zástupce

(1) Právní zástupce se dítěti mladšímu patnácti let ustanoví z **pořadníku advokátů** vedeného pro účely ustanovení obhájce v trestním řízení **soudem**, u něhož působí soudce, který právního zástupce ustanovuje v objasňovací fázi řízení, nebo soudem pro mládež, je-li právní zástupce ustanovován v návrhové fázi řízení nebo soudní fázi řízení. Na žádost advokáta se do pořadníku uvede, že se specializuje na řízení ve věcech dětí mladších patnácti let.

§ 93 - Druhy opatření ukládané dětem mladším 15 let:

- výchovná povinnost,
- výchovné omezení,
- napomenutí s výstrahou,
- zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče[7]),
- dohled probačního úředníka,
- ochranná výchova,
- ochranné léčení.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Trestné činy proti zdraví

- § 146 ublížení na zdraví

Trestné činy proti svobodě

- § 171 Omezování osobní svobody
- § 175 Vydírání
- § 176 Omezování svobody vyznání
- § 177 Útisk

Trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství

- § 180 Neoprávněné nakládání s osobními údaji
- § 181 Poškození cizích práv
- § 182 Porušení tajemství dopravovaných zpráv
- § 183 Porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí
- § 184 Pomluva

Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti

- § 185 Znásilnění
- § 186 Sexuální nátlak
- § 187 Pohlavní zneužívání
- § 191 Šíření pornografie
- § 192 Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií
- § 193 Zneužití dítěte k výrobě pornografie

Trestné činy proti rodině a dětem

- § 201 ohrožování výchovy dítěte

  Odst. (1) – Kdo, byť i z nedbalosti, ohrozí rozumový, citový nebo mravní vývoj dítěte tím, že svádí ho k zahálčivému nebo nemravnému životu,

a) umožní mu vést zahálčivý nebo nemravný život,

b) umožní mu opatřovat pro sebe nebo pro jiné prostředky trestnou činností nebo jiným zavrženíhodným způsobem, nebo

c) závažným způsobem poruší svou povinnost o ně pečovat nebo jinou svou důležitou povinnost vyplývající z rodičovské zodpovědnosti.

Odst. (2) kdo umožní, byť i z nedbalosti, dítěti hru na výherním hracím přístroji, který je vybaven technickým zařízením, který ovlivňuje výsledek hry a které poskytuje možnost peněžité výhry.

- § 202 Svádění k pohlavnímu styku.

- § 204 Podání alkoholu dítěti – kdo dítěti ve větší míře nebo opakovaně prodá, podá nebo poskytne dítěti alkohol, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

Trestné činy proti majetku

- § 205 Krádež
- § 228 Poškození cizí věci
- § 230 Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací
- § 231 Opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat
- § 232 Poškození záznamu v počítačovém systému a na nosiči informací a zásah do vybavení počítače z nedbalosti

Trestné činy obecně ohrožující

- § 287 Šíření toxikomanie

Trestné činy narušující soužití lidí

- § 352 Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci
- § 353 Nebezpečné vyhrožování
- § 354 Nebezpečné pronásledování - Stalking
- § 355 Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob
- § 356 Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod
- § 357 Šíření poplašné zprávy
- § 358 Výtržnictví

Některé další formy trestné součinnosti

- **§ 367 nepřekažení trestného činu**
- **§ 368 neoznámení trestného činu**

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

- § 158 odst. 6 - právo na kopii úředního záznamu o podaném vysvětlení, pokud osoba tento úřední záznam podepíše (platí i pro děti podávající vysvětlení ve škole)

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

§ 5 Přestupek

Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.

§ 18 Věk

Za přestupek není odpovědný, kdo v době jeho spáchání nedovršil patnáctý rok svého věku

§ 19 Nepříčetnost

Za přestupek není odpovědný ten, kdo pro duševní poruchu v době jeho spáchání nemohl rozpoznat protiprávnost svého jednání nebo své jednání ovládat; odpovědnosti se však nezbavuje ten, kdo se do stavu nepříčetnosti přivedl, byť i z nedbalosti, užitím návykové látky; návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.

§ 71 odst. 2 Osoba přímo postižená spácháním přestupku má právo na doprovod důvěrníkem. **Důvěrníkem** může být kterákoli plně svéprávná fyzická osoba, kterou si osoba přímo postižená přestupkem zvolí. Důvěrník poskytuje osobě přímo postižené spácháním přestupku potřebnou, zejména **psychickou**, **pomoc**. Důvěrníkem nemůže být osoba, která má v řízení o přestupku postavení obviněného, zmocněnce obviněného, svědka, znalce nebo tlumočníka. Důvěrník nemůže zasahovat do průběhu úkonu a řízení.

Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích

§ 7 Přestupky proti občanskému soužití,
(1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že
a) jinému ublíží na cti tím, že ho zesměšní nebo ho jiným způsobem hrubě urazí,
(3) Fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že
b) působí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru nebo náboženství, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických stranách nebo politických hnutích, odborových organizacích nebo jiných sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav anebo pro jeho rodinný stav.
(4) Za přestupek lze uložit pokutu

- **a)** 10 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. a) nebo odstavce 2 písm. a), nebo
- **b)** 20 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. b) nebo c), odstavce 2 písm. b) nebo odstavce 3.

(5) Je-li přestupek podle odstavců 1 až 3 spáchán opakovaně po nabytí právní moci rozhodnutí o přestupku podle stejného odstavce, uloží se pokuta do

- **a)** 15 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. a) nebo odstavce 2 písm. a), nebo
- **b)** 30 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. b) nebo c), odstavce 2 písm. b) nebo odstavce 3.

Zákon č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

Novelou (zák. č. 77/2025 Sb.) se vedle dosavadní funkce veřejného ochránce práv vytváří další funkce ochránce práv dětí. V podstatě ochránce práv dětí vykonává stejnou činnost jako veřejný ochránce práv se zaměřením na děti.

§ 1a odst. 2 Ochránce práv dětí:
a) plní úkoly v oblasti ochrany práv dítě vyplývajících z Úmluvy o právech dítěte a dalších mezinárodních smluv a působí k ochraně před jednáním orgánů veřejné moci uvedených v tomto zákoně, pokud je v rozporu s právem, jakož i před jejich nečinností v případech, kdy může být na svých právech dotčeno dítě.

V případě obtěžování prostřednictvím mobilních telefonů může jít o přestupek dle § 119 zákona o elektronických komunikacích – zákon č. 127/2005 Sb., kdy pachatel vůči oběti uskutečňuje zlomyslné a obtěžující volání.
(1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že
a) uskutečňuje zlomyslná volání,
(8) Za přestupek podle odstavce 1 písm. a) až d) a f) až m) a za přestupek podle odstavců 2 až 7 lze uložit pokutu do 100 000 Kč.

Další:
Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii

Zákon č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě

Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích
§ 67 Identifikace zlomyslných nebo obtěžujících volání
§ 93 Zneužití elektronické adresy odesílatele

Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, který provádí Nařízení EP a Rady (EU) 2016/679 (GDPR), o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

STRATEGIE K PRIMÁRNÍ PREVENCI

Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019-2027

Strategie krajů (http odkazy):

- √ **Praha**
- √ **Karlovarský kraj** (nemá samostatný dokument)
- √ **Plzeňský kraj**
- √ **Jihočeský kraj**
- √ **Ústecký kraj**
- √ **Liberecký kraj**
- √ **Středočeský kraj**
- √ **Olomoucký kraj**
- √ **Královéhradecký kraj**
- √ **Pardubický kraj**
- √ **Zlínský kraj - Strategické a koncepční dokumenty - Zlínský kraj (zlinskykraj.cz)**
- √ **Jihomoravský kraj**
- √ **Moravskoslezský kraj**

SOUHRN

Legislativní související předpisy

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, novela vyhlášky 197/2016 Sb.

- Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 364/2005 Sb., o vedení dokumentace škol a školských zařízení a školní matriky a o předávání údajů z dokumentace škol a školských zařízení a ze školní matriky (vyhláška o dokumentaci škol a školských zařízení), ve znění pozdějších předpisů ○ Vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 64/2005 Sb. o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 282/2016 Sb. o požadavcích na potraviny, pro které je přípustná reklama a které lze nabízet k prodeji a prodávat ve školách a školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisu
- Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 438/2006 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 458/2005 Sb., kterou se upravují podrobnosti o organizaci výchovně vzdělávací péče ve střediscích výchovné péče

Vnitroresortní předpisy a dokumenty

- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28, 24 příloh vydaných a pozměněných v r. 2015 – 2023.
- Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních, č. j.: MSMT21149/2016
- Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, č.j.: 14.423/1999-22 (Věstník MŠMT sešit 5/1999)
- Metodické doporučení k prevenci a postihu záškoláctví a omlouvání žáků z vyučování č.j.: 780/2024-1
- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT, č.j. 37 014/2005-25
- Metodické doporučení k bezpečnosti žáků a studentů ve školách a školských zařízeních: Minimální standard bezpečnosti, č.j.: 1981/5015-1
- Metodické doporučení pro práci s Individuálním výchovným programem v rámci řešení rizikového chování žáků, č.j. MSMT-43301/2013
- Metodické doporučení ke zřízení funkce asistenta pedagoga, Čj.: MSMT-7502/2015
- Metodické doporučení pro školy a školská zařízení spolupráce škol a školských zařízení s PČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality páchané na dětech a mládeži č.j. 6167/2025-1
- Využití právních opatření při řešení problémového chování žáků na školách, MŠMT, únor 2014
- Pomůcka pro ředitele škol při tvorbě školního řádu., č.j.MSMT-10862/2015
- Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu, č.j.: 11 691/2004-24
- Metodický pokyn k upřesňující podmínky činnosti středisek výchovné péče, č.j.MSMT-7742007-24
- Nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů, ve znění nařízení vlády č. 239/2015 Sb.

- Odkaz na metodické pokyny MŠMT: https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny

Zákony dle gesce

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

- Zákoník práce č. 262/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů
  - Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů
  - Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů
  - Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ

- Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 48/1997 Sb. o veřejném zdravotním pojištění

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI

- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v platném znění
  Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv

Zákon č. 40/2009 Sb.,MINISTERSTVO VNITRA

- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
  - Zákon č. 250/2016 Sb., o některých přestupcích a řízení o nich (MV není jediným gestorem)
- Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

- Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů

MINISTERSTVO FINANCÍ

- Zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách, ve znění pozdějších předpisů